

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 6/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. mája 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Juraja Horvátha o sťažnosti Ing. V. J., T., zastúpeného advokátkou JUDr. H. B., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN 5 C 119/00, pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 5 C 119/00 (pred zlúčením s Okresným súdom Trnava 1. januára 2005), a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. V. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN 5 C 119/00 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 5 C 119/00) porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. PN 5 C 119/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. V. J. priznáva úhradu trov konania 5 788 Sk (slovom päťtisícsemstoosemdesiatosem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. H. B., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2006 doručená sťažnosť Ing. V. J., T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. H. B., T., v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN 5 C 119/00, pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany (pred zlúčením s Okresným súdom Trnava 1. januára 2005).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 24. mája 2000 zaslal Okresnému súdu Piešťany žalobu o určenie vlastníckeho práva. Od podania žaloby do termínu prvého pojednávania (11. september 2002) uplynulo takmer dvadsaťosem mesiacov. Ďalšie pojednávanie nariadené na 28. október 2002 sa neuskutočnilo a pojednávanie z 2. decembra 2002 bolo odročené pre neprítomnosť odporcu. Prvé pojednávanie vo veci samej sa uskutočnilo až 29. januára 2003 a bolo odročené za účelom zistenia trhovej ceny nehnuteľnosti. Znalca z odboru stavebníctva na určenie ceny nehnuteľnosti Okresný súd Piešťany ustanovil až uznesením z 9. januára 2004. Po predložení znaleckého posudku (30. júl 2004) bolo nariadené pojednávanie na 19. november 2004, avšak až po podaní zaslanom predsedníčke Okresného súdu Piešťany, v ktorom právna zástupkyňa sťažovateľa upozornila na porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Na pojednávaní 8. decembra 2004 odporca oznámil, že opakovane podal návrh na prerokovanie dedičstva po

nebohom A. G., predtým A. G.. Sťažovateľ uviedol, že okresný súd vo veci nekoná napriek tomu, že podľa listu notárky z 21. apríla 2006 bolo dedičské konanie skončené, okresný súd bol na to upozornený podaním z 25. mája 2006 a bol mu predložený návrh na doplnenie dokazovania.

Sťažovateľ po doplnení sťažnosti listom doručeným 22. januára 2007 žiadal, aby ústavný súd rozhodol, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo porušené postupom Okresného súdu Piešťany a okresného súdu, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadost'učinenie 200 000 Sk a náhradu trov konania.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 6/07-10 z 15. marca 2007 ju prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti doručenom 7. mája 2007 uviedol prehľad úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. PN 5 C 119/00 a predložil príslušný spis a vyjadrenie konajúceho sudcu. K priebehu konania predseda okresného súdu vo vyjadrení uviedol:

„Zákonný sudca Mgr. V.Z. vytýčil ešte v roku 2004 dva termíny pojednávania, na druhom z nich dňa 08. 12. 2004 vec odročil za účelom zistenia stavu dedičského konania o novoobjavenom majetku po pôvodnom odporcovi v 2. rade A. G., ktoré konanie prebiehalo u notárky JUDr. V. v Trnave, ktoré dedičské konanie malo vplyv na priebeh konania vo veci samej (došlo k zmene spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnosti) a skončené bolo dňa 21. 04. 2006. Uznesením zo dňa 19. 12. 2006 súd konanie proti pôvodnému odporcovi v 2. rade A. G. zastavil, keďže tento zomrel ešte pred podaním návrhu. Toho času súd vykonáva šetrenia za účelom zistenia identifikačných údajov (dátum narodenia, bydlisko) odporcov v 2. a 3. rade, ktorých navrhovateľ v návrhu označil nedostatočne len menom

a priezviskom s dodatkom - t. č. na neznámom mieste, nakoľko zákonný sudca považuje uznesenia o ustanovení opatrovníka odporcom v 2. a 3. rade vydané predchádzajúcim sudcom za predčasné, keď v každom štádiu konania je potrebné skúmať, či sú dané podmienky konania. V tomto smere preto súd uznesením zo dňa 20. 04. 2007 navrhovateľa vyzval na riadne označenie odporcov v 2. a 3. rade. Súdu sa vykonaným šetrením zatiaľ podarilo zistiť, že odporca v 2. rade E. L. sa narodil okolo roku 1900, čo by znamenalo, že v čase podania žaloby (v r. 2000) by mal okolo sto rokov a teda je vysoko pravdepodobné, že v čase podania žaloby už nežil (tým pádom by nebola splnená základná podmienka konania - spôsobilý účastník). Obdobné bude zrejme platiť aj pre odporkyňu v 3. rade. Až po doplnení týchto údajov bude možné v konaní ďalej pokračovať. Ak v čase podania návrhu odporcovia v 2. a 3. rade (pôvodne v 3. a 4. rade) nežili, bude potrebné konanie voči nim zastaviť a žalobu zamietnuť, keďže na strane odporcov ide o nerozlučné procesné spoločenstvo.

V konaní o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je potrebné bezpečne zistiť, kto je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, nakoľko za istých okolností sa mohol stať spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností štát - SR (ak označení odporcovia nežijú a nemajú dedičov), a to v podiele 9/16-in vzhľadom k celku, teda väčšinovým spoluvlastníkom.“

Z predložených podkladov ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti.

Konanie vedené Okresným súdom Piešťany sa začalo 25. mája 2000 dorúčením návrhu sťažovateľa proti štyrom odporcom na zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Okresný súd Piešťany 20. decembra 2000 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.

Výzvou z 30. januára 2001 Okresný súd Piešťany žiadal odporcu v 1. rade, aby sa vyjadril k návrhu a sťažovateľa vyzval, aby doplnil označenie ostatných odporcov o dátumy narodenia. Z okresného súdu bol 6. marca 2001 vyžiadaný dedičský spis sp. zn. D 858/1947. Vyjadrenie odporcu v 1. rade bolo 28. júna 2001 zaslané na vyjadrenie sťažovateľovi, ktorého odpoveď bola po urgencii z 18. októbra 2001 doručená 3. decembra

2001. Listom zo 6. novembra 2001 Okresný súd Piešťany zisťoval na okresnom súde (opakovane 27. novembra 2001) a u notárky JUDr. V., či prebieha dedičské konanie po odporcovi v 2. rade.

V roku 2002 Okresný súd Piešťany zaslal výzvu odporcovi v 1. rade (4. február 2002 a 29. máj 2002) a 30. apríla 2002 požiadal centrálnu evidenciu obyvateľov a Mestský úrad P. o poskytnutie údajov o odporcoch v 2. – 4. rade. Uznesením z 13. júna 2002 bol odporcovi v 2. rade (A. G.) ustanovený opatrovník. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo 11. septembra 2002 a bolo odročené pre neprítomnosť zákonného sudcu, na druhé pojednávanie nariadené na 28. október 2002 sa nedostavili účastníci, tretie pojednávanie nariadené na 2. december 2002 sa uskutočnilo v neprítomnosti odporcu v 1. rade.

Pojednávanie nariadené na 29. január 2003 bolo odročené s tým, že Okresný súd Piešťany vykoná šetrenie ohľadom trhovej ceny nehnuteľností v danej lokalite a vyzve právnu zástupkyňu odporcu v 1. rade, aby upresnila odporcom uvádzané skutočnosti. Listami zo 4. marca 2003 a 8. apríla 2003 Okresný súd Piešťany požiadal o poskytnutie informácií o trhovej cene nehnuteľností.

Uznesením z 8. januára 2004 bol odporcom v 3. a 4. rade ustanovený opatrovník a uznesením z 9. januára 2004 bol do konania ustanovený znalec z odboru stavebníctva, odvetvie oceňovanie nehnuteľností na určenie trhovej ceny predmetnej nehnuteľnosti. Okresný súd Piešťany požiadal listom z 10. júna 2004 Bytový podnik P. o poskytnutie súčinnosti znalcovi. Znalecký posudok bol predložený 30. júla 2004 a účastníkom konania bol zaslaný na vyjadrenie 12. októbra 2004. Pojednávanie uskutočnené 19. novembra 2004 bolo odročené pre neprítomnosť odporcu v 1. rade, nasledujúce pojednávanie nariadené na 8. december 2004 bolo odročené za účelom zistenia, či prebieha dedičské konanie o novoobjavenom majetku odporcu v 2. rade.

Konajúci sudca 26. júla 2005 uložil kancelárii zistiť, či sa vedie dedičské konanie o novoobjavenom majetku po odporcovi v 2. rade a 27. septembra 2005 uložil zistiť stav

dedičského konania dožiadanim notárky. Predpokladaný termín ukončenia dedičského konania zisťoval okresný súd u notárky aj výzvou z 21. decembra 2005.

Okresný súd 9. marca 2006 zaslal notárke na jej vyžiadanie pripojený dedičský spis. Listom z 21. apríla 2006 notárka oznámila okresnému súdu skončenie konania o dedičstve. Konajúci sudca 2. novembra 2006 uložil vyžiadať si predmetný dedičský spis. Uznesením z 19. decembra 2006 bolo konanie proti odporcovi v 2. rade zastavené.

Uznesením z 20. apríla 2007 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby doplnil návrh na začatie konania v súlade s § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o údaje o pôvodných odporcoch v 3. a 4. rade, a o oznámenie týchto údajov požiadal aj Register obyvateľov Slovenskej republiky a Matričný úrad P..

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 61/98). Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. Tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, III. ÚS 111/02) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje

(1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania je návrh sťažovateľa na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Z dosiaľ uskutočneného konania, ktorého priebeh mal ústavný súd preukázaný z predloženého spisu okresného súdu, ústavný súd nezistil okolnosti, ktoré by svedčili o právnej zložitosti veci. Skutkovú zložitosť veci však nemožno celkom opomenúť, najmä vzhľadom na potrebu vykonania znaleckého dokazovania a súvislosť namietaného konania s ďalšími konaniami (dedičskými).

2. Správanie sťažovateľa je druhým kritériom, pomocou ktorého ústavný súd zisťuje existenciu zbytočných prietáhov v konaní. Podľa názoru ústavného súdu je potrebné na ťarchu sťažovateľa pripísať zaplatenie súdneho poplatku až po výzve Okresného súdu Piešťany, hoci poplatok bol splatný už podaním návrhu, ako aj podanie neúplného návrhu, resp. s nedostatočným označením odporcov. Táto skutočnosť má podstatný vplyv na doterajší postup v konaní.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína svoju judikatúru, podľa ktorej procesnú zodpovednosť za riadne uvedenie návrhu na rozhodnutie vo veci samej, za postup vo veci samej, predkladanie dôkazov a iných úkonov potrebných na dosiahnutie účelu sporového konania nesie vo výraznej miere účastník (§ 6, § 120 ods. 1 a iné OSP). Súd v sporovom konaní nie je povinný konať z vlastnej iniciatívy, najmä nahradzovať úkony účastníkov pri uplatňovaní ich nárokov, plnení procesných povinností a využívaní procesných práv (m. m. II. ÚS 142/06).

3. V rámci tretieho kritéria ústavný súd hodnotil postup okresného súdu, pričom vychádzal zo svojej judikatúry, podľa ktorej prietahy v konaní, ktoré možno pripísať správaniu účastníka konania, nevylučujú zodpovednosť štátu za to, že o právach účastníka konania sa rozhoduje dlhšie, než je primerané povahe veci, ak ide o zbytočný prietah zapríčinený nečinnosťou súdu alebo jeho neefektívnou činnosťou neodstraňujúcu plynulo

právne i faktické prekážky smerujúce k čo najskoršiemu ukončeniu veci právoplatným rozhodnutím (II. ÚS 156/03).

V doterajšom priebehu konania okresný súd zisťoval pobyt odporcov v 2. až 4. rade a ustanovil im opatrovníka; zisťoval trhovú cenu predmetnej nehnuteľnosti; po ukončení dedičského konania o novoobjavenom majetku (spoluvlastníckom podiele na predmetnej nehnuteľnosti) po odporcovi v 2. rade konanie proti nemu zastavil; v apríli 2007 vyzval sťažovateľa na doplnenie návrhu a dožiadanim zisťoval údaje k pôvodným odporcom v 3. a 4. rade.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd neorganizoval svoj procesný postup dostatočne efektívne, o čom svedčí aj skutočnosť, že po siedmich rokoch od podania žaloby nemá zistené, či všetci v žalobe označení účastníci mali v čase jej podania spôsobilosť byť účastníkom konania, a teda či sú splnené procesné podmienky konania. Táto okolnosť je podľa názoru ústavného súdu dostatočným dôvodom na konštatovanie, že postup okresného súdu je vzhľadom na dĺžku konania poznačený zbytočnými priet'ahmi, a preto nepovažuje za potrebné poukazovať na viaceré obdobia nečinnosti, ktoré sa vyskytli v postupe okresného súdu (ako aj Okresného súdu Piešťany).

Na základe uvedeného, s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, aj po zohľadnení podielu sťažovateľa na zbytočných priet'ahoch, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. PN 5 C 119/00 svojím postupom porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. PN 5 C 119/00 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 200 000 Sk s odôvodnením, že právna neistota mu spôsobila materiálnu ujmu spočívajúcu v tom, že nemôže svoj spoluvlastnícky podiel využívať na podnikanie a nemateriálnu ujmu spočívajúcu v tom, že „v dôsledku nečinnosti súdu po uplynutí 4 rokov od podania žaloby podal menšinový spoluvlastník (Ing. G.) návrh na prerokovanie dedičstva a nadobudol spoluvlastnícky podiel A. G.. Tým sa zmenilo jeho postavenie a ja som sa ako spoluvlastník dostal do nepriaznivejšieho postavenia“. Odôvodnenie nemateriálnej ujmy považuje ústavný súd za absolútne irelevantné, pretože spoluvlastnícky podiel sťažovateľa na predmetnej nehnuteľnosti sa uvedenou skutočnosťou nijako nezmenil.

Ústavný súd tiež dodáva, že jeho fakultatívna právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť aj to, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ktorého sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie za prípadné prietahy v konaní príslušného štátneho orgánu, ale má len akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómnym prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným titulom pre domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto titulom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne

základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (I. ÚS 235/03).

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vzal do úvahy všetky okolnosti prebiehajúceho súdneho konania a dospel k záveru, že vyslovenie porušenia označeného základného práva sťažovateľa a prikázanie okresnému súdu vo veci konať je vzhľadom na podiel sťažovateľa na zbytočných priet'ahoch dostatočným uplatnením právomoci ústavného súdu a primerané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. H. B. v konaní pred ústavným súdom. V sťažnosti ich sťažovateľ vyčíslil v sume 38 826 Sk zo základu určeného podľa ním vyčíslenej hodnoty jeho spoluvlastníckeho podielu na spornej nehnuteľnosti. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 5 788 Sk (slovom päťtisícšesťstoosemdesiatosem slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2006 po 2 730 Sk podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a 2 x 164 Sk režijný paušál. Ústavný súd k priznanej náhrade trov konania nepripočítal daň z pridanej hodnoty, pretože sťažovateľ pri vyčíslení trov právneho zastúpenia daň z pridanej hodnoty neuplatnil, a ani právna zástupkyňa sťažovateľa nepredložila osvedčenie o tom, že je platiteľkou tejto dane.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2007